

Wymagania edukacyjne z przedmiotu geografia dla klasy 1 szkoły branżowej I stopnia, uwzględniający kształcone umiejętności i treści podstawy programowej

Temat	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Źródła informacji geograficznej					
1.1. Metody pozyskiwania informacji geograficznych	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia źródła informacji geograficznej; – wskazuje źródła informacji geograficznej; – wie, na czym polega obserwacja w geografii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje źródła informacji geograficznej; – opisuje źródła informacji geograficznej; – zna przykłady informacji pozyskiwanych na podstawie obserwacji i pomiarów prowadzonych w terenie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na możliwości wykorzystywania różnych źródeł informacji geograficznej; – umie ocenić przydatność źródeł informacji geograficznej; – potrafi wskazać konkretne metody obserwacji adekwatne do zamierzonych celów badań. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi zaplanować i przeprowadzić obserwacje w terenie; – interpretuje wyniki obserwacji wykonanych w terenie; – wyciąga wnioski z dokonanych w terenie obserwacji; – potrafi wykorzystać źródła wiedzy geograficznej adekwatnie do sytuacji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje zastosowania wiedzy o źródłach informacji geograficznych w życiu; – potrafi samodzielnie znaleźć informacje dotyczące środowiska geograficznego miejscowości, w której mieszka lub jej najbliższej okolicy, analizuje je i ocenia ich przydatność; – samodzielnie projektuje prowadzenie obserwacji w terenie w zależności od założonych celów badań.
1.2. Metody prezentacji zjawisk w tabelach i na wykresach	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia wykres kołowy, liniowy i słupkowy, potrafi odczytać z nich dane; – potrafi odczytać dane przedstawione w tabeli. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie, w jakiej sytuacji stosuje się konkretne typy wykresów; – potrafi konstruować wykresy liniowy, słupkowy i kołowy na podstawie danych zamieszczonych w tabeli. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi interpretować dane liczbowe przedstawione w postaci tabel i wykresów; – wskazuje wady i zalety prezentacji wyników za pomocą wykresów statystycznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie projektuje tabele z danymi statystycznymi, wykonuje na ich podstawie wykresy; – wskazuje cele proponowanych przez siebie analiz statystycznych; – wyciąga wnioski z danych statystycznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – interpretuje własne i źródłowe dane statystyczne przedstawione w postaci wykresów i tabel, wykonuje na ich podstawie dodatkowe obliczenia.

1.3. Metody prezentacji zjawisk na mapach	Uczeń: – zna definicję mapy, typy skali, rozróżnia znaki umowne (kartograficzne) stosowane na mapach; – rozróżnia typy map.	Uczeń: – klasyfikuje mapy; – potrafi wskazać metody prezentacji danych zjawisk na mapie.	Uczeń: – podaje przykłady zastosowania różnych rodzajów map; – umie czytać i interpretować treści różnych map.	Uczeń: – potrafi sam zaproponować sposób prezentacji danego zjawiska na mapie.	Uczeń: – wyciąga wnioski z analizy danych przedstawionych na mapie i odnosi je do wiedzy z innych dziedzin geografii.
1.4. Czytanie i interpretacja mapy	Uczeń: – wie, co to jest mapa topograficzna; – odczytuje znaki topograficzne na mapie.	Uczeń: – orientuje mapę i wyznacza kierunki w terenie; – wskazuje zastosowanie zdjęć satelitarnych i lotniczych.	Uczeń: – umie posługiwać się mapą topograficzną w terenie; – umie interpretować treść zdjęć lotniczych i satelitarnych.	Uczeń: – potrafi określić na podstawie mapy odległość pomiędzy punktami oraz wysokość względną i bezwzględną terenu; – porównuje zdjęcia lotnicze i satelitarne i wskazuje na zmiany, które zaszły w danym terenie/ porównuje dwa tereny przedstawione na zdjęciach.	Uczeń: – potrafi zaplanować wycieczkę z godzinowym harmonogramem, uwzględnia prędkość pojazdów i marszu na drogach w terenie; – potrafi sam znaleźć w źródłach zdjęcia satelitarne i lotnicze danego terenu i zinterpretować je.
II Obserwacje astronomiczne					
2.1. Budowa Wszechświata. Galaktyki i gwiazdozbiory	Uczeń: – zna teorię Wielkiego Wybuchu; – wymienia elementy Wszechświata.	Uczeń: – opisuje teorię Wielkiego Wybuchu; – opisuje elementy Wszechświata.	Uczeń: – rozpoznaje rodzaje galaktyk; – zna odległości astronomiczne.	Uczeń: – opisuje rodzaje galaktyk; – porównuje odległości astronomiczne wyróżnione w różnych jednostkach.	Uczeń: – samodzielnie prowadzi obserwacje nieba i rejestruje zmiany położenia ciał niebieskich.
2.2. Ziemia w Układzie Słonecznym	Uczeń: – wskazuje elementy budowy Układu Słonecznego.	Uczeń: – charakteryzuje Ziemię jako planetę Układu Słonecznego;	Uczeń: – porównuje Ziemię z innymi ciałami niebieskimi tworzącymi	Uczeń: – zna rozmieszczenie ciał niebieskich we	Uczeń: – przygotowuje prezentację multimedialną na temat wybranej

		– opisuje ciała niebieskie we Wszechświecie.	Układ Słoneczny.	Wszechświecie i rozumie ich wzajemne oddziaływania.	planety.
2.3. Ruch obiegowy i obrotowy Ziemi	Uczeń: – zna różnicę pomiędzy ruchem obrotowy a ruchem obiegowym Ziemi, potrafi wskazać czas trwania poszczególnych ruchów; – definiuje pojęcie roku zwrotnikowego; – wie, co to jest kalendarz gregoriański i juliański.	Uczeń: – zna cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi; – porównuje kalendarz juliański i gregoriański.	Uczeń: – zna następstwa ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi.	Uczeń: – wyjaśnia zjawisko występowania pór roku; – potrafi wyjaśnić zjawisko dnia i nocy polarnej.	Uczeń:– potrafi wyjaśnić zróżnicowanie wysokości słońca w momencie górowania na różnych szerokościach geograficznych.
III. Dynamika zjawisk atmosferycznych					
3.1 Rozkład temperatury powietrza i opadów na Ziemi	Uczeń: – definiuje pojęcie atmosfery i podaje jej skład fizyko-chemiczny; – podaje, jak zmienia się temperatura powietrza w pionie; – wymienia typy opadów atmosferycznych.	Uczeń: – opisuje pionowy przekrój przez atmosferę; – wymienia czynniki wpływające na zróżnicowanie temperatury powietrza na Ziemi; – charakteryzuje typy opadów atmosferycznych.	Uczeń: – charakteryzuje poszczególne części atmosfery – charakteryzuje czynniki wpływające na zróżnicowanie temperatury powietrza na Ziemi; – podaje przykłady miejsc na Ziemi o różnych amplitudach temperatur; – opisuje rozkład przestrzenny opadów na Ziemi.	Uczeń: – opisuje zmiany przebiegu temperatury w poszczególnych warstwach atmosfery; – podaje przyczyny różnych amplitud temperatur na Ziemi; – wskazuje czynniki wpływające na rozkład przestrzenny opadów na Ziemi.	Uczeń: – wyszukuje w dostępnych źródłach informacje dotyczące znaczenia poszczególnych składników atmosfery dla życia organizmów i przedstawia je; – wskazuje obszary o największych i najmniejszych amplitudach rocznych, określa przyczyny zróżnicowania amplitud na tych obszarach; – wyjaśnia, korzystając z mapy przedstawiającej rozkład opadów na świecie, prawidłowości między rozkładem

					<p>opadów a rozmieszczeniem prądów morskich;</p> <p>– wyszukuje w dostępnych źródłach informacji miejsce na Ziemi, w którym zanotowano rekordową (niską lub wysoką) ilość opadów i wyjaśnia przyczynę tego zjawiska.</p>
3.2. Mechanizm cyrkulacji atmosfery	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje definicję ciśnienia atmosferycznego i jego jednostkę; – zdaje sobie sprawę z różnic ciśnień w różnych miejscach na Ziemi; – rozumie pojęcie front atmosferyczny; – wymienia rodzaje frontów atmosferycznych; – wymienia główne typy mas powietrza. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia rozkład ciśnienia atmosferycznego na Ziemi; – rozróżnia podstawowe układy baryczne; – wymienia czynniki wpływające na wartości ciśnienia atmosferycznego; – wskazuje na występowanie różnic w cyrkulacji powietrza w różnych miejscach Ziemi; – opisuje, w jaki sposób powstaje front. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia niż i wyż na schemacie; – opisuje wpływ różnych czynników na wartości ciśnienia atmosferycznego; – wyjaśnia przyczynę odmiennego rozkładu ciśnień w różnych miejscach na Ziemi; – opisuje różnice w cyrkulacji powietrza w różnych miejscach Ziemi; – wyjaśnia mechanizm powstawania frontów ciepłych i chłodnych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi przedstawić graficznie niż i wyż; – wyjaśnia mechanizmy cyrkulacji powietrza w różnych miejscach Ziemi; – wskazuje zmiany pogody występujące w czasie przemieszczania się frontów atmosferycznych i je interpretuje; – zna zjawiska towarzyszące frontom atmosferycznym. 	<p>Uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie objaśnia warunki tworzenia się ciśnienia i cyrkulacji powietrza na wybranym obszarze.
3.3. Strefy klimatyczne i typy klimatów na Ziemi	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie klimatu; – podaje czynniki wpływające na klimat; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje rolę różnych czynników w kształtowaniu klimatu; – opisuje typy klimatów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co decyduje o zróżnicowaniu klimatu na Ziemi; – podaje uwarunkowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje strefy klimatyczne i typy klimatu na podstawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje czynniki warunkujące klimat wybranego miejsca na Ziemi;

	– wymienia strefy klimatyczne i typy klimatu na Ziemi.	na Ziemi.	cech klimatów strefowych i astrefowych.	rocznego przebiegu temperatury powietrza i sum opadów atmosferycznych.	– podaje, na podstawie różnych źródeł, cechy klimatu wybranego miejsca na Ziemi i określa klimatyczną i typ klimatu tego miejsca.
IV. Dynamika procesów hydrologicznych					
4.1. Zróżnicowanie zasobów wodnych na Ziemi	Uczeń: – zna pojęcie <i>hydrosfera</i> ; – wymienia zasoby wodne hydrosfery.	Uczeń: – opisuje zasoby wodne na Ziemi.	Uczeń – wyjaśnia zróżnicowanie i wielkości zasobów wodnych na Ziemi.	Uczeń: – porównuje zasoby wodne w różnych miejscach na świecie, określa ich przyczyny i skutki.	Uczeń: – przygotowuje prezentację na temat zasobów wodnych w najbliższej okolicy.
4.2. Oceany i morza	Uczeń: – rozróżnia pojęcie <i>oceany, morza</i> ; – wymienia oceany na Ziemi i określa ich lokalizację na mapie; – wyjaśnia, co to są prądy morskie; – wymienia typy prądów morskich.	Uczeń: – na podstawie danych źródłowych charakteryzuje cechy fizykochemiczne oceanów; – charakteryzuje typy prądów morskich; – opisuje możliwy wpływ prądów morskich na życie i gospodarkę człowieka.	Uczeń – porównuje parametry fizykochemiczne mórz i oceanów; – podaje przyczyny powstawania prądów morskich.	Uczeń: – wyjaśnia przyczyny różnic parametrów mórz i oceanów; – na podstawie mapy opisuje mechanizm krążenia prądów morskich w oceanach; – rozumie wpływ prądów morskich na klimat.	Uczeń: – na podstawie dostępnych źródeł przygotowuje informacje o prądach morskich i ich wpływie na klimat w wybranym miejscu na Ziemi.
4.3. Zróżnicowanie sieci rzecznej na Ziemi	Uczeń: – wymienia elementy sieci rzecznej.	Uczeń: – charakteryzuje elementy sieci rzecznej.	Uczeń – wskazuje na mapie zlewiska oceanów i obszary bezodpływowe na świecie; – wskazuje sieci rzeczne na Ziemi/	Uczeń: – korzystając z różnych źródeł, charakteryzuje zlewiska oceanów i obszary bezodpływowe na świecie.	Uczeń: – porównuje sieci rzeczne różnych kontynentów.
4.4. Lodowce i ich rozmieszczenie	Uczeń: – definiuje pojęci <i>lodowiec, wieczna zmarzlina</i> ;	Uczeń: – wymienia warunki sprzyjające tworzeniu się lodowców;	Uczeń – wskazuje na mapie obszary występowania lodowców;	Uczeń: – wyjaśnia, jak powstają lodowce;	Uczeń: – wyszukuje informacji na temat wybranego lodowca na świecie, podaje jego

	<ul style="list-style-type: none"> – klasyfikuje lodowce; – wymienia przyczyny zanikania pokrywy lodowcowej na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje typy lodowców; – wskazuje, gdzie na świecie obserwuje się zanikanie lodowców. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia mechanizm zanikania pokrywy lodowcowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje, jaki wpływ na gospodarkę, życie mieszkańców i ich tożsamość kulturową ma proces zanikania pokrywy lodowcowej w obszarach okołobiegunowych. 	<ul style="list-style-type: none"> cechy charakterystyczne i sposób powstania; – wyszukuje w dostępnych źródłach internetowych informacje na temat tego, jak mogłaby wyglądać Grenlandia i życie na niej, gdyby lądolód grenlandzki całkowicie się stopił.
V. Dynamika procesów geologicznych i geomorfologicznych					
5.1. Budowa wnętrza Ziemi i tektonika płyt litosfery	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia warstwy skorupy ziemskiej; – wymienia zjawiska i procesy występujące na powierzchni Ziemi związane z jej wewnętrzną budową. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje warstwy skorupy ziemskiej; – opisuje zjawiska i procesy występujące na powierzchni Ziemi związane z jej wewnętrzną budową. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia związek budowy wnętrza Ziemi z ruchem płyt litosfery i jego wpływ na genezę procesów endogenicznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ procesów geologicznych na powstanie głównych struktur tektonicznych i ukształtowanie powierzchni Ziemi na wybranych przykładach – wyjaśnia mechanizm spreadingu, subdukcji i kolizji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady stref spreadingu, subdukcji i kolizji na podstawie ryciny przedstawiającej tektonikę płyt.
5.2. Podział i geneza skał oraz ich gospodarcze zastosowanie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje skał; – wyróżnia główne minerały skałotwórcze. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje rodzaje skał; – przedstawia gospodarcze zastosowania skał; – klasyfikuje skały. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia genezę skał magmowych, osadowych i metamorficznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wybrane rodzaje skał, także podczas lekcji w terenie; – rozpoznaje skały wykorzystywane w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje w dostępnych źródłach informacji, z jakich skał są zbudowane Tatry lub inne wybrane góry;

				budownictwie w najbliższej okolicy.	– wyszukuje w dostępnych źródłach informacji na temat wykorzystania w gospodarce wybranego surowca skalnego.
5.3. Wulkanizm, trzęsienia ziemi i ruchy górotwórcze	Uczeń: – wymienia główne procesy wewnętrzne prowadzące do urozmaicenia powierzchni Ziemi (wulkanizm, trzęsienia ziemi); – przedstawia podział wulkanów; – wie, na czym polega trzęsienie ziemi; – wymienia typy genetyczne gór.	Uczeń: – wyjaśnia przebieg głównych procesów wewnętrznych prowadzących do urozmaicenia powierzchni Ziemi (wulkanizm, trzęsienia ziemi); – opisuje budowę wulkanów; – opisuje typy genetyczne gór.	Uczeń: – wskazuje lokalizację wulkanów na Ziemi; – wskazuje regiony występowania trzęsień ziemi; – opisuje skutki trzęsień ziemi; – opisuje przebieg procesów górotwórczych.	Uczeń: – opisuje prawidłowości w rozmieszczeniu zjawisk i procesów geologicznych na Ziemi.	Uczeń: – przygotowuje prezentację na temat zjawisk wulkanicznych na świecie, uwzględnia w niej przykłady różnych rodzajów wulkanów oraz omawia największe erupcje; – omawia różnice w powstawaniu różnych typów genetycznych gór.
5.4. Zewnętrzne procesy modelujące powierzchnię Ziemi – erozja, transport, akumulacja i wietrzenie	Uczeń: – wymienia główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja); – wymienia zjawiska wietrzenia fizycznego i chemicznego.	Uczeń: – charakteryzuje główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja); – charakteryzuje rodzaje wietrzenia fizycznego i chemicznego, krasowienia.	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polegają procesy wietrzenia, w szczególności procesy wietrzenia fizycznego, biologicznego i chemicznego, krasowienia; – opisuje produkty i formy powstałe w wyniku procesów wietrzenia.	Uczeń: – rozpoznaje formy powstałe w wyniku wietrzenie i podaje mechanizm wietrzenia.	Uczeń: – przygotowuje prezentację dotyczącą form wietrzenia znajdujących się w okolicy lub tworzy prezentację na temat wybranej jaskini krasowej w Polsce lub na świecie, omawia w prezentacji formy naciekowe, które powstały w tej jaskini.
5.5. Rzeźbotwórcza działalność wód płynących, lodowców oraz wiatru	Uczeń: – wymienia rodzaje erozji wywołanej wodami płynącymi, wiatrem i	Uczeń: – opisuje skutki rzeźbotwórczej działalności lodowców	Uczeń: – opisuje formy powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności lodowców	Uczeń: – potrafi porównać wybrane formy powstałe w wyniku działalności	Uczeń: – przygotowuje prezentację np. na temat rzeźbotwórczej

	działalnością lodowców; – wymienia typy rzeźby polodowcowej, typy wybrzeży.	górkich, lądolodu, wiatru oraz wód płynących.	górkich, lądolodu, wiatru oraz wód płynących.	lodowców górskich, lądolodu, wiatru, wód płynących; – wyjaśnia, dlaczego konkretne formy morfologiczne powstały w wyniku działania danego procesu egzogenicznego.	działalności: a) lodowców górskich w Alpach, b) wiatru na przykładzie Sahary.
VI. Procesy glebotwórcze oraz powiązania klimatyczno-glebowo-roślinne na świecie					
6.1. Typy genetyczne gleb w Polsce.	Uczeń: – wymienia główne typy gleb strefowych i niestrefowych.	Uczeń: – wymienia cechy głównych typów gleb strefowych i niestrefowych.	Uczeń: – wymienia rozmieszczenie typów gleb w Polsce.	Uczeń: – ocenia przydatność rolniczą wybranych typów gleb w Polsce.	Uczeń: – przygotowuje prezentację na temat gleb o dużej przydatności rolniczej, uwzględnia obszary występowania tych gleb, charakterystykę ich profilu oraz główne uprawy rolne.
6.2. Strefowość roślinna na Ziemi	Uczeń: – wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie szaty roślinnej na Ziemi; – wymienia strefy roślinności na Ziemi.	Uczeń: – charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie szaty roślinnej na Ziemi; – charakteryzuje strefy roślinności na Ziemi.	Uczeń: – opisuje strefowe zróżnicowanie środowiska przyrodniczego (w zależności od szerokości geograficznej i wysokości n.p.m.).	Uczeń: – wykazuje zależność między klimatem, występowaniem typów gleb i formacji roślinnych w układzie strefowym.	Uczeń: – przygotowuje prezentację na temat wpływu działalności człowieka na rozmieszczenie roślinności na wybranych przykładach; – omawia czynniki wpływające na piętrowość roślinną w wybranym masywie górskim na świecie; – porównuje piętra roślinności w Tatrach i w Alpach.